

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

 <https://innoworld.net>

 +998335668868

////////

ILMIY JURNAL

////////

ICI JOURNALS
MASTER LIST

ISSN

INTERNATIONAL
JOURNAL
#1008
#10089
INTERNATIONAL CENTER

doi

zenodo

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Google Scholar

open access.nl

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

2-JILD, 3-TO'PLAM
2025

Jurnal quyidagi xalqaro bazalarda indekslanadi:

Google Scholar digital object
identifier

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Directory of Research Journals Indexing

Ilmiy jurnalning rasmiy sayti:

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING IQTISODIY SALOHIYATINI TAHLIL QILISH ASOSLARI

Madvaliyev Bekzod Baxodir o'g'li

Farg'ona davlat universiteti magistranti

Telefon raqam: +998-90-919-79-92

E-mail: bekzodmadvaliyev932@gmail.com

Annotatsiya. Qishloq xo'jaligi korxonalarining iqtisodiy salohiyatini oshirish, korxonalarda yuqori sifatli mahsulotlar ishlab chiqarishni rivojlantirish orqali mamlakat sanoatini xomashyo, aholini oziq - ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash iqtisodiy islohotlarning hozirgi bosqichida muhim ahamiyatga ega. Shundan kelib chiqqan holda, mazkur maqolada qishloq xo'jaligi korxonalari iqtisodiy salohiyatini tahlil qilish uslubiyoti tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: qishloq xo'jaligi, korxona, salohiyat, iqtisodiy salohiyat, zahira, imkoniyat, bozor salohiyati, boshqaruv salohiyati, moliyaviy salohiyat, agrar siyosat.

Kirish. Qishloq xo'jaligi har qanday davlat iqtisodiyotining asosiy tayanch sohalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, O'zbekiston kabi agrar yo'nalishga ega mamlakatda bu tarmoqning ahamiyati beqiyosdir. Qishloq xo'jaligi korxonalari mamlakat aholisini oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash, sanoat tarmoqlarini xomashyo bilan uzluksiz ta'minlab turish, yangi ish o'rinlarini yaratish va eksport salohiyatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ular iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlovchi eng asosiy ishlab chiqarish bo'g'inlaridan biridir. O'zbekiston iqtisodiyotida qishloq xo'jaligi korxonalarining o'rnini yildan-yilga mustahkamlanib bormoqda. So'nggi yillarda davlat tomonidan fermerlik harakatini qo'llab-quvvatlash, yer resurslaridan samarali foydalanish va raqamli texnologiyalarni joriy etish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar olib borilmoqda. Qishloq xo'jaligi yalpi ichki mahsulotning qariyb to'rttdan bir qismini tashkil etadi. Aholining 40 foizdan ortig'i ana shu sohada mehnat qilayotgani ham bu tarmoqning bandlikdagi ulkan o'rnini ko'rsatadi. Qishloq xo'jaligi korxonalari turli shakllarda faoliyat yuritadi. Fermer xo'jaliklari asosan dehqonchilik va chorvachilik bilan shug'ullanib, ichki bozorni oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlaydi. Dehqon xo'jaliklari esa kichik hajmdagi oilaviy ishlab chiqarish subyekti bo'lib, ko'proq mahalliy ehtiyojlarni qoplaydi. So'nggi yillarda agrofirma va agroklastlar shaklidagi yirik ishlab chiqarish tuzilmalarining paydo bo'lishi mahsulot yetishtirish, qayta ishlash va eksportni bir zanjirda olib borish imkonini bermoqda.

Qishloq xo'jaligi korxonalari iqtisodiyotning boshqa tarmoqlari bilan chambarchas bog'liqdir. Masalan, paxta tozalash, yog'-moy, to'qimachilik, konservalash va go'sht-sut sanoati aynan qishloq xo'jaligidan olinadigan

xomashyo asosida faoliyat yuritadi. Shu sababli bu tarmoq sanoatni rivojlantirishda, yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratishda va eksport hajmini oshirishda bevosita ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, qishloq xo'jaligi korxonalari mamlakat byudjetiga soliqlar va eksportdan tushadigan daromadlar orqali katta hissa qo'shadi. Ular nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy ahamiyatga ham ega bo'lib, qishloq joylarda yashovchi aholining turmush darajasini yaxshilaydi, infratuzilma rivojiga turtki beradi. Shu bilan birga, bu sohada muammolar ham mavjud: suv tanqisligi, texnikaning eskirganligi, ilmiy yondashuv va innovatsion texnologiyalarning yetarli darajada joriy qilinmagani shular jumlasidandir. Kelajakda qishloq xo'jaligini rivojlantirishning eng muhim yo'nalishlari sifatida suvni tejovchi texnologiyalarni keng joriy etish, ekologik toza mahsulot yetishtirish, raqamli boshqaruv tizimiga o'tish va eksportbop mahsulot turlarini ko'paytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, qishloq xo'jaligi korxonalarining texnik va moliyaviy bazasini mustahkamlash, ilmiy-tadqiqot ishlari asosida ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish ham zarur.

Adabiyotlar sharhi.

Qishloq xo'jaligi va uning iqtisodiyotdagi o'rniga oid masalalar ko'plab mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan chuqur o'rganilgan. Ularning ilmiy ishlari sohaning nazariy asoslarini, rivojlanish omillarini va amaliy yo'nalishlarini tahlil qiladi.

O'zbekistonlik iqtisodchi olimlardan [1] Sh. Vahobov, U. Egamberdiyev, O. Abdug'aniyev va boshqalar o'z tadqiqotlarida qishloq xo'jaligining mamlakat yalpi ichki mahsulotidagi ulushi, eksport salohiyati hamda bandlikdagi o'rnini asoslab berganlar. Ularning fikricha, qishloq xo'jaligi nafaqat iqtisodiyotning asosiy tarmog'i, balki ijtimoiy barqarorlikni ta'minlovchi eng muhim omildir.

"O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligini rivojlantirish strategiyasi (2020–2030-yillar)" hujjatida tarmoqni modernizatsiya qilish, raqamli texnologiyalarni joriy etish, suv resurslaridan oqilona foydalanish va eksport hajmini oshirish bo'yicha ustuvor yo'nalishlar belgilab berilgan. Mazkur strategiya amaliyotda qishloq xo'jaligi korxonalarining samaradorligini oshirishga qaratilgan asosiy dastur hisoblanadi.

Xalqaro miqyosda esa FAO (BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti), Jahon banki, OECD va UNDP kabi tashkilotlarning hisobotlarida qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish omillarining samaradorligi, agrar tarmoqlarning iqtisodiy o'sishga ta'siri hamda iqlim o'zgarishiga moslashuv masalalari keng yoritilgan. Masalan, FAOning 2023-yilgi hisobotida qayd etilishicha, agrar sohada innovatsion texnologiyalar va suvni tejovchi tizimlarni joriy etish mamlakatlarning oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Shuningdek, iqtisodiy adabiyotlarda A. Smit, D. Rikardo, K. Marks kabi klassik iqtisodchilar ham qishloq xo'jaligini ishlab chiqarishning asosiy omili

sifatida e'tirof etganlar. Ularning nazariy qarashlarida yer, mehnat va kapital resurslarining o'zaro uyg'unligi agrar tarmoqning barqaror rivojlanishida muhim rol o'ynashi ta'kidlanadi.

Zamonaviy tadqiqotchilar — M. Porter, [7] "Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors" (1980) asarida qishloq xo'jaligini iqtisodiy o'sish va ijtimoiy farovonlikning asosiy drayveri sifatida ko'rsatadilar. Ularning fikricha, agrar tarmoq nafaqat ishlab chiqarish manbai, balki bandlikni oshirish, kambag'allikni kamaytirish va eksportni kengaytirishda muhim ahamiyatga ega.

O'zbekistonda esa so'nggi yillarda chiqqan "Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti", "Agrosanoat majmuasi asoslari", "Fermar xo'jaligi faoliyatini boshqarish" kabi o'quv qo'llanmalar va monografiyalar soha bo'yicha nazariy hamda amaliy bilimlarni yanada boyitmoqda. Bu adabiyotlarda qishloq xo'jaligi korxonalarining samaradorligini oshirish, ularni innovatsion boshqaruvga o'tkazish va xalqaro tajribani joriy etish masalalari keng yoritilgan.

Umuman olganda, mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, qishloq xo'jaligi korxonalari iqtisodiyotning barqaror rivojlanishida, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda va ijtimoiy farovonlikni oshirishda beqiyos ahamiyatga ega. Tadqiqotchilar ushbu sohada samaradorlikni oshirish uchun resurslardan oqilona foydalanish, ilm-fan yutuqlarini ishlab chiqarishga tatbiq etish va raqamli boshqaruv tizimini keng joriy etishni eng muhim omillar sifatida qayd etadilar.

Tadqiqot metodologiyasi.

Ushbu tadqiqotda tizimli tahlil, demografik dinamikani statistik usullarda o'rganish va taqqoslama yondashuv asosida ishlov berildi. Rasmiy statistik ma'lumotlar Statistika agentligi, Jahon banki, IOM ma'lumotlari asosida qishloq xo'jalik subyektlari va mahsulotlarni ishlab chiqarish korxonalari o'rtasida o'zaro bog'liqlik korrelyatsion tahlil yordamida baholandi. Qishloq xo'jaligi korxonalari iqtisodiy salohiyatining tashkil etuvchilarini aniqlashtirish maqsadida mazkur maqolada guruhlash, taqqoslash, grafik, omillarni tahlil qilish kabi usullardan foydalanildi.

Tahlil va natijalar muhokamasi.

Qishloq xo'jaligi korxonalarining iqtisodiy salohiyati — bu tarmoqqa tegishli tashkilotlar (fermar xo'jaliklari, agro-firmalar, agroklastarlar va boshqa agrar korxonalar) amalga oshira oladigan ishlab chiqarish, resurslardan foydalanish va bozor imkoniyatlari jihatdan erkin foydalanish qobiliyati, hamda bu salohiyatni iqtisodiy jihatdan samarali ravishda ro'yobga chiqarish imkoniyatidir. Ushbu salohiyatni baholashda quyidagi jihatlar alohida e'tiborga olinadi: yer va suv kabi tabiiy resurslar, mehnat resurslari, kapital va texnika-uskunalar, boshqaruv va innovatsiya imkoniyatlari, shuningdek bozor va infratuzilma sharoitlari. Masalan, tadqiqotlarda agrar korxonalarning resurs salohiyatini ko'rish uchun "resurs potentsiali"

tushunchasi keltirilgan — bunda moddiy-texnik, moliyaviy, axborot va inson resurslari hamda tashqi muhit omillari hisobga olinadi.

Avvalo, agrar korxonalarning iqtisodiy salohiyatini shakllantirishda asosan quyidagi resurslar muhim rol o'ynaydi.

Tabiiy resurslar: Qishloq xo'jaligi uchun yer, suv, iqlim sharoiti, tuproqning unumdorligi va boshqa tabiiy omillar asosiy manbadir. Masalan, tadqiqotlarda agrar korxonalarning resurs potensialiga yer va suv kabi tabiiy resurslarning holati bevosita ta'sir ko'rsatadi deb ta'kidlangan.

Mehnat va inson resurslari: Fermer xo'jaliklari va agrar korxonalarida malakali ishchi kuchi, boshqaruv jamoasi va agronomi-kadrlar muhim omil sanaladi. Ishchi kuchining yetishmasligi yoki yoshlar orasida agrar tarmoqqa ishtiyoq pastligi salohiyatni cheklashi mumkin.

Kapital va texnika-uskunalar: Texnik-mexanizatsiya, qayta ishlash inshootlari, transport va logistika infratuzilmasi agrar korxonalarning ishlab chiqarish hajmini va raqobatbardoshligini oshiradi. Masalan, tadqiqotlarda agrar korxonalarning moliyaviy va iqtisodiy ko'rsatkichlari bu omil bilan chambarchas bog'liq ekanligi ko'rsatilgan.

Innovatsiya va boshqaruv imkoniyatlari: Agrar korxonalar zamonaviy texnologiyalarni, raqamli boshqaruv va klaster shaklidagi tashkilotlarni joriy qilsa, salohiyatini yanada kengaytirishi mumkin. Masalan, Agricultural economics sohasida "klaster" modelining agrar tarmoqlarda raqobatbardoshlikni oshirish bo'yicha foydali ekanligi ta'kidlanadi.

Agrar mahsulotlar bozori, eksport imkoniyatlari, ichki talab, transport va saqlash infratuzilmasi korxonalarning iqtisodiy salohiyatini belgilaydigan muhim omillar sanaladi. Bozorda raqobat kuchli bo'lganida, agrar korxonalarda samarali boshqaruv va mahsulot turlarini diversifikatsiya qilish muhim bo'ladi. Masalan, O'zbekistonda agrar bozorning raqobatbardoshligi borasida adabiyotlarda tahlillar keltirilgan. Agrar korxonalarning salohiyatini o'lchash uchun ikkita yondashuv keng qo'llanadi: resurs-yondoshuv (resurslar qanchalik yetarli) va samaradorlik-yondoshuv (resurslardan foydalanish qanchalik samarali) deb. Salohiyat manbalari bo'lishiga qaramay, agrar korxonalar ko'plab cheklovlarga duch keladi. Ularning natijaviy amalga oshirilishi turli sabablar bilan murakkablashadi. Quyidagilar muhim cheklovlar sifatida ko'rinadi:

Suv va yer resurslarining yetishmasligi yoki chiqimning yuqoriligi: Qishloq xo'jaligida suv-yo'l muammolari tez-tez uchrab turadi, tuproq unumdorligi pasayishi mumkin.

Texnika va infratuzilmaning eskirganligi, kapitalga investitsiyalarning pastligi: Resurslar bo'lsa ham, ularni yangilash uchun mablag' yetishmasligi korxonalarning salohiyatini to'liq amalga oshirishga xalaqit beradi.

Malakali ishchi kuchining yetishmasligi, yoshlar orasida agrar ishga ishtiyoqning pastligi: Bu holat agrar korxonalar uchun boshqaruv va ishlab chiqarish jarayonlarini samarali tashkil qilishni qiyinlashtiradi.

Mahsulot narxlari o'zgaruvchanligi, eksport bozorlaridagi talabdagi pasayish, logistika va saqlash xarajatlarining ko'payishi — bular agrar korxonalarining foydasini pasaytirishi mumkin. Innovatsion texnologiyalar va klaster tizimlarining yetarli darajada joriy etilmaganligi: Masalan, O'zbekistonda klaster modeliga o'tish iqtisodiy salohiyatni oshirishda muhim ekanligi ta'kidlangan, lekin amaliyotni kengaytirish zarur.

Agrar korxonalarining iqtisodiy salohiyatini baholash natijalaridan quyidagi muhim jihatlar ajralib turadi:

1. Resurs imkoniyatlari bilan birga, samarali boshqaruv va bozor moslashuvi salohiyatni ro'yobga chiqarishda kalit rol o'ynaydi. Ya'ni, yer va suv bo'lsa-ham, agar korxona zamonaviy uskunasiz, bozorga chiqmas ekan, salohiyat to'liq faollashmaydi.

2. Klasterlash va agregatsiyalash (ya'ni bir joyga birlashgan korxonalar, qayta ishlash korxonalari va logistika infratuzilmasi bilan bog'langan tizimlar) agrar korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Masalan, O'zbekistonda meva-sabzavot klasterlari bilan bog'liq tadqiqotlarda klaster modelining hududiy agroklastlar tarkibida innovatsiya va mahsulotni qayta ishlash imkoniyatlarini oshirishi tahlil qilingan.

3. Innovatsion faoliyat (masalan, texnologiya joriy etish, raqamli boshqaruv, noan'anaviy mahsulot turlari) agrar korxonalarni yuqoriroq darajaga olib chiqadi. Tadqiqotlarda aytilishicha, mintaqaviy agroklastlarining innovatsiya salohiyati ularning umumiy raqobatbardoshligiga va iqtisodiy salohiyatiga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir qiladi.

4. Iqtisodiy salohiyatni oshirishda davlat siyosati va qo'llab-quvvatlash muhim: subsidiyalar, kreditlar, yangi texnologiyalarga investitsiyalar, infratuzilma loyihalari agrar korxonalar uchun qo'shimcha imtiyozlar bo'lib xizmat qiladi.

5. Iqtisodiy salohiyatni oshirish muammolari mavjud bo'lishiga qaramay, strategik jihatdan agrar korxonalarining roli katta: oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, eksport salohiyatini oshirish, qishloq joylarda bandlikni yaratish orqali ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash.

Xulosa va tavsiyalar.

Yurtimiz iqtisodiyotining eng muhim tarmoqlaridan biri bo'lgan qishloq xo'jaligi nafaqat mamlakat aholisini oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlaydi, balki eksport salohiyatini oshiradi, yangi ish o'rinlari yaratadi hamda milliy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi. Qishloq xo'jaligi korxonalarining iqtisodiy salohiyati esa ularning ishlab chiqarish quvvati, resurslardan samarali foydalanish darajasi, texnologik yangilanish holati va moliyaviy barqarorligiga bevosita bog'liq.

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, so'nggi yillarda O'zbekiston qishloq xo'jaligi korxonalarida sezilarli o'zgarishlar kuzatilmoqda. Fermer va dehqon xo'jaliklarining ko'payishi, agrosanoat majmuasining shakllanishi, davlat tomonidan subsidiyalar, imtiyozli kreditlar va investitsiyalar ajratilishi

tarmoqning iqtisodiy salohiyatini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Biroq hali ham korxonalarining samaradorligiga to'sqinlik qilayotgan ayrim muammolar mavjud: suv resurslaridan samarasiz foydalanish, texnik jihozlarning eskirganligi, marketing infratuzilmasining sust rivojlanishi hamda ishlab chiqarish jarayonida innovatsion texnologiyalarning yetarli darajada joriy qilinmagani shular jumlasidandir.

Shuningdek, qishloq xo'jaligida ishlab chiqarish tannarxining yuqoriligi, mahsulotni saqlash va qayta ishlash tizimining yetarlicha rivojlanmagani eksport imkoniyatlarini to'liq ishga solishga to'sqinlik qilmoqda. Aholi bandligining katta qismi aynan agrar tarmoqda faoliyat yuritayotganini hisobga olsak, bu sohada samaradorlikni oshirish nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy jihatdan ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Yuqoridagi tahlillar asosida quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

1. Innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish — suvni tejoychi tomchilatib sug'orish tizimlari, raqamli boshqaruv platformalari, dron va agrotexnik nazorat uskunalarini keng qo'llash orqali hosildorlikni oshirish zarur.

2. Qishloq xo'jaligi infratuzilmasini rivojlantirish — saqlash omborlari, sovitish tizimlari, logistika markazlari va qayta ishlash zavodlarini modernizatsiya qilish orqali mahsulotlarning qiymat zanjirini to'liq shakllantirish lozim.

3. Moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish — fermer va dehqon xo'jaliklari uchun imtiyozli kreditlar, subsidiyalar hamda soliq yengilliklarini kengaytirish orqali ularning investitsion imkoniyatlarini oshirish kerak.

4. Kadrlar salohiyatini rivojlantirish — zamonaviy agrobiznes, marketing, boshqaruv va texnologiyalar sohasida malakali mutaxassislarni tayyorlash orqali korxonalar faoliyatini professional darajaga ko'tarish zarur.

5. Bozor mexanizmlarini takomillashtirish — ichki va tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni oshirish uchun eksport marketingi, brendlash va sertifikatlashtirish tizimini rivojlantirish muhim.

6. Yer va suv resurslaridan oqilona foydalanish — barqaror dehqonchilik tamoyillarini qo'llash, melioratsiya tizimlarini yaxshilash va ekologik muvozanatni saqlashga e'tibor qaratish lozim.

7. Kooperatsiya tizimini kuchaytirish — mayda ishlab chiqaruvchilarni birlashtiruvchi kooperativlar tashkil etish orqali ularning bozorga chiqish imkoniyatlarini kengaytirish va xarajatlarni kamaytirish mumkin.

8. Raqamli iqtisodiyotga integratsiya — qishloq xo'jaligi sohasida "Agrodata", "Smart farming" kabi platformalarni joriy etish ishlab chiqarish jarayonlarini tahlil qilish, rejalashtirish va monitoring qilishda katta samara beradi.

Umuman olganda, qishloq xo'jaligi korxonalarining iqtisodiy salohiyatini oshirish mamlakatning oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash,

eksport hajmini kengaytirish va hududiy rivojlanishni jadallashtirishning eng muhim omillaridan biridir. Shu sababli, davlat siyosatida agrar tarmoqni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan islohotlarni izchil davom ettirish, xususiyl sektorini faol jalb etish va xalqaro tajribani amaliyotga tatbiq etish bugungi kunda dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar

1. Sh. Vahobov, U. Egamberdiyev, O. Abdug'aniyev (2024) Hudud moliyaviy salohiyatini boshqarishning o'ziga xos jihatlari // Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil. – T. – №. 1. – C. 18-26.
2. Muxametov Abubakr Baboyevich, & Matkuliyeva Sanobar Ismailovna. (2024). Qishloq xo'jaligi korxonalarining ishlab chiqarish salohiyatini baholash.
3. Xasanov B.A., Xashimov A.A., Muxametov A.B., Abduvoxidov A.A., Urazmatov J.M.,
4. G'.B.Akramov, M.A.Narbayeva, D. B. Eshpulatov (2023) Moliya va soliqlar. darslik / // prof.
5. 5.B.A.Xasanov tahriri ostida. – T.: "Iqtisodiyot dunyosi".
6. 6.Yuldashev Fozil Turapovich (2023) "Iqtisodiyotni transformatsiyalash jarayonida sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'llari" mavzusida 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit ixtisosligi bo'yicha iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) 7.dissertatsiyasi avtoreferati// T.
7. M. Porter "Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors" (1980)
8. Буранова Л. (2020) Финансовый потенциал региона: понятие, сущность и значение для развития Сурхандарьинской области // Экономика и инновационные технологии. – №. 4. – С. 204-213.
9. Зулунова Ф.А. (2008) Корхоналар молиявий салоҳият таҳлилини такомиллаштириш. // Диссертация. // Самарқанд. - 216
10. Кузубов А.А., Денисенко И.А. (2024) Теоретические аспекты анализа использования основных средств сельскохозяйственных предприятий // RJOAS. 2017. №4.